

**KARTA KURSU**

|                 |                                |                                                      |
|-----------------|--------------------------------|------------------------------------------------------|
| Nazwa           | System polityczny RP           |                                                      |
| Nazwa w j. ang. |                                |                                                      |
| Koordynator     | prof. dr hab. Andrzej Jaeschke | Zespół dydaktyczny                                   |
|                 |                                | prof. dr hab. Andrzej Jaeschke<br>dr Barbara Węglarz |
| Punktacja ECTS* | 4                              |                                                      |

## Opis kursu (cele kształcenia)

Omówienie i przygotowanie do samodzielnego poznawania zróżnicowanych elementów, politycznych, instytucjonalnych i ustrojowych Polski po 1989 r. Egzemplifikacja struktur i sposobu działania poszczególnych instytucji politycznych. Kształtowanie umiejętności oceny systemu politycznego, doskonalenie kwalifikacji z zakresu pracy z tekstem źródłowym o ustrojowej i politycznej proveniencji.

## Warunki wstępne

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wiedza       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ma podstawową wiedzę o przemianach systemowych w Polsce przed 1989 r.</li> <li>• Posiada ogólną wiedzę o organach państwa i ich funkcjach.</li> <li>• Zna Konstytucję RP i podstawowe pojęcia z zakresu wiedzy o państwie.</li> </ul>                                                                        |
| Umiejętności | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Umie zastosować i dobrać właściwą terminologię do opisu zjawisk związanych z instytucjami politycznymi.</li> <li>• Rozróżnia i potrafi nazwać organy państwa, a także podstawowe ustroje i systemy polityczne.</li> <li>• Umie samodzielnie dobrać właściwą lekturę dotyczącą określonego tematu.</li> </ul> |
| Kursy        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Nauka o państwie</li> <li>• Prawo konstytucyjne RP</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                |

## Efekty kształcenia

|        | Efekt kształcenia dla kursu                                                                                                                                                                                                         | Odniesienie do efektów kierunkowych |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| Wiedza | W01 Posiada szczegółową wiedzę na temat systemu politycznego RP. Zna uwarunkowania ustrojowe i polityczne dla funkcjonowania instytucji polskiego systemu politycznego (parlament, rząd, prezydent, organy wymiaru sprawiedliwości) | K1_W02                              |
|        | W02 Rozumie historyczne, kulturowe, społeczne i gospodarcze determinanty kształtujące system polityczny RP. Posiada wiedzę na temat społecznego i politycznego zróżnicowania polskiej sceny politycznej.                            | K1_W04                              |

|              | Efekt kształcenia dla kursu                                                                                                          | Odniesienie do efektów kierunkowych |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| Umiejętności | U01 Swobodnie operuje pojęciami podstawowymi z zakresu kursu i terminologią szczegółową odnoszącą się do podmiotów życia publicznego | K1_U01                              |
|              | U02 Potrafi dokonać analizy porównawczej kampanii wyborczych                                                                         | K1_U02                              |
|              | U03 Potrafi aktualizować wiedzę o zmianach w polskim życiu publicznym poprzez wykorzystanie źródeł normatywnych i prasowych          | K1_U03                              |

|                       | Efekt kształcenia dla kursu                                                                                                 | Odniesienie do efektów kierunkowych |
|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| Kompetencje społeczne | K01 Jest przygotowany do działalności społecznej i politycznej, w szczególności do korzystania z biernego prawa wyborczego. | K1_K01                              |
|                       | K02 Potrafi podejmować zadania organizacyjne w grupie występując w roli inicjatora i lidera działań publicznych             | K1_K02                              |
|                       | K03 Potrafi przekazywać wiedzę i umiejętności osobom nieprzygotowanym do działalności publicznej.                           | K1_K04                              |

| Organizacja- studia stacjonarne |               |                     |  |   |  |   |  |   |  |   |  |   |
|---------------------------------|---------------|---------------------|--|---|--|---|--|---|--|---|--|---|
| Forma zajęć                     | Wykład<br>(W) | Ćwiczenia w grupach |  |   |  |   |  |   |  |   |  |   |
|                                 |               | A                   |  | K |  | L |  | S |  | P |  | E |

|               |    |    |  |  |  |  |     |
|---------------|----|----|--|--|--|--|-----|
| Liczba godzin | 30 | 30 |  |  |  |  | tak |
|               |    |    |  |  |  |  |     |

| Organizacja- studia niestacjonarne |               |                     |  |   |  |   |  |   |  |   |     |
|------------------------------------|---------------|---------------------|--|---|--|---|--|---|--|---|-----|
| Forma zajęć                        | Wykład<br>(W) | Ćwiczenia w grupach |  |   |  |   |  |   |  |   |     |
|                                    |               | A                   |  | K |  | L |  | S |  | P |     |
| Liczba godzin                      | 35            | 10                  |  |   |  |   |  |   |  |   | tak |
|                                    |               |                     |  |   |  |   |  |   |  |   |     |

Opis metod prowadzenia zajęć- studia stacjonarne i niestacjonarne

#### Wykład konwersatoryjny.

##### Ćwiczenia:

- Projekt grupowy- prezentacja multimedialna.
- Analiza tekstu oraz analiza porównawcza treści aktów prawnych regulujących system polityczny RP.
- Dyskusja.

Formy sprawdzania efektów kształcenia studia stacjonarne i niestacjonarne

|     | E – learning | Gry dydaktyczne | Ćwiczenia w szkole | Zajęcia terenowe | Praca laboratoryjna | Projekt indywidualny | Projekt grupowy | Udział w dyskusji | Referat | Praca pisemna (esej) | Egzamin ustny | Egzamin pisemny | Inne |
|-----|--------------|-----------------|--------------------|------------------|---------------------|----------------------|-----------------|-------------------|---------|----------------------|---------------|-----------------|------|
| W01 |              |                 |                    |                  |                     |                      | X               | X                 |         |                      | X             |                 | X    |
| W02 |              |                 |                    |                  |                     |                      | X               | X                 |         |                      | X             |                 | X    |
| U01 |              |                 |                    |                  |                     |                      | X               | X                 |         |                      | X             |                 | X    |
| U02 |              |                 |                    |                  |                     |                      | X               | X                 |         |                      | X             |                 | X    |
| U03 |              |                 |                    |                  |                     |                      | X               | X                 |         |                      | X             |                 | X    |
| K01 |              |                 |                    |                  |                     |                      | X               | X                 |         |                      |               |                 | X    |
| K02 |              |                 |                    |                  |                     |                      | X               | X                 |         |                      |               |                 |      |
| K03 |              |                 |                    |                  |                     |                      | X               | X                 |         |                      |               |                 | X    |

|                |                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kryteria oceny | <p>Na ocenę z ćwiczeń składają się:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-obecność na zajęciach,</li> <li>-aktywność w dyskusji (punktowana),</li> <li>-referat/projekt grupowy.</li> </ul> <p>Oceny z ćwiczeń: 4.0, 4.5, 5.0 dają dodatkowe punkty do egzaminu.</p> |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                |
|--|----------------|
|  | Egzamin ustny. |
|--|----------------|

|       |                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Uwagi | <p>Oceny z ćwiczeń niższe niż 4.0 nie kwalifikują do przyznania dodatkowych punktów do egzaminu.</p> <p>Przepisanie oceny z kursu o tej samej nazwie tylko pod warunkiem ekwiwalentnej liczby godzin i punktów ECTS oraz oceny minimum dobrej.</p> |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### Treści merytoryczne (wykaz tematów)

1. Zarys teorii systemu. Polityka – walka o władzę czy służba publiczna. Pojęcie systemu politycznego i jego elementy – główne ujęcia: instytucjonalne, racjonalne, funkcjonalne, cybernetyczne, funkcjonalne.
2. Porównanie współczesnych systemów politycznych - perspektywa europejska i światowa. Polskie tradycje historyczne i ich wpływ na kształt systemu politycznego. Ewolucja polskiego systemu politycznego przed 1990 r.
3. Prawa i wolności obywatelskie oraz polityczne: geneza i wymiar normatywny. Jawność życia publicznego. Ochrona obywateli przed arbitralnością organów władzy publicznej. Skarga konstytucyjna. Rzecznik Praw Obywatelskich.
4. Współczesne teorie demokracji. Formy demokracji bezpośredniej, e-demokracja. Referenda w III RP. Mniejszości narodowe, religijne, polityczne i inne, ich rola oraz ochrona.
5. Partie polityczne, ruchy społeczne, związki wyznaniowe i grupy interesów. Związki zawodowe i organizacje przedsiębiorców. Znaczenie dialogu społecznego. Rywalizacja polityczna: podziały socjopolityczne.
6. Funkcje wyborów w systemach demokratycznych i autorytarnych. Systemy wyborcze. Zachowania wyborcze i ich typologia. Zasady prawa wyborczego. Ewolucja polskich ordynacji wyborczych.
7. Wybory w okresie transformacji ustrojowej (1989-1993). Wybory parlamentarne 1989. Wybory samorządowe 1990. Wybory prezydenckie 1990. Wybory parlamentarne 1991. Wybory parlamentarne 1993.
8. Wybory w czasach stabilizacji systemu politycznego (1994-2000). Wybory samorządowe 1994. Wybory prezydenckie 1995. Wybory parlamentarne 1997. Wybory samorządowe 1998. Wybory prezydenckie 2000.
9. Modernizacja systemu wyborczego (2001-2005). Wybory parlamentarne 2001. Wybory samorządowe 2002. Wybory do Parlamentu Europejskiego 2004. Wybory parlamentarne 2005. Wybory prezydencie 2005.
10. Wybory pod znakiem konsolidacji i dominacji politycznej (2006-2011). Wybory samorządowe 2006. Wybory parlamentarne 2007. Wybory do Parlamentu europejskiego 2009. Wybory prezydenckie 2010. Wybory samorządowe 2010. Wybory parlamentarne 2011.
11. Pojęcie reżimu politycznego i jego typologia. Podstawowe instytucje systemu politycznego. Znaczenie ich struktury i funkcjonowania dla demokratyczności systemu politycznego oraz jego efektywności.
12. Władza ustawodawcza – zmiany ustrojowe i polityczne. Struktura i funkcje parlamentu. Funkcje parlamentu. Kontrolne i kreacyjne prerogatywy obu izb. Sejmy poszczególnych kadencji. Prawa i obowiązki posła oraz senatora.
13. Władza wykonawcza. Pozycja głowy państwa. Kompetencje i odpowiedzialność prezydenta RP. Pozycja rządu i premiera. Typy i zasady tworzenia koalicji gabinetowych. Charakterystyka rządów polskich po 1989 r. Struktura organizacyjna Rady Ministrów.
14. Administracja publiczna – centralna, regionalna i lokalna. Zasada decentralizacji i

dekoncentracji. Samorząd terytorialny. Reformy samorządowo-administracyjne po 1989 r. Kształtowanie tożsamości lokalnej i regionalnej Polaków.

15. Władza sądownicza. Zasada organizacji i funkcjonowania sądownictwa. Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu. Sąd Łustracyjny, Sądy Powszechne. NSA, Sądy Wojskowe, Krajowa Rada Sądownictwa.

#### Wykaz literatury podstawowej

1. Antoszewski A., *System polityczny RP*, Warszawa 2012.
2. Lisicka H., *System polityczny RP*, Wrocław 2005.
3. Piasecki A. K., *Wybory w Polsce 1989-2011*, Kraków 2012.

#### Wykaz literatury uzupełniającej

1. Chwalba A., *III Rzeczpospolita: raport specjalny*, Kraków 2005.
2. Dudek A., *Historia polityczna Polski 1989-2005*, Kraków 2007.
3. Godlewski T., *Polski system polityczny. Instytucje – procedury – obywatele*, Toruń 2007.
4. Grzybowski M. (red.), *System rządów Rzeczypospolitej Polskiej: założenia konstytucyjne a praktyka ustrojowa*, Warszawa 2006.
5. Jednaka W., *Gabinety koalicyjne w III RP*, Wrocław 2004.
6. Kornaś J. (red.), *Kryzys Rzeczypospolitej Polskiej? : studia z zakresu funkcjonowania systemu politycznego*, Kielce 2006.
7. Raciborski J. (red.), *Elity rządowe III RP 1997-2004: portret socjologiczny*, Warszawa 2006.
8. Skrzydło W. (red.), *Sądy i trybunały w konstytucji i w praktyce*, Warszawa 2005.
9. Szeliga Z. (red.), *Organy władzy publicznej w świetle konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r.*, Lublin 2006.
10. Wiatr J. J., Raciborski J., Bartkowski J., Frątczak-Rudnicka B., Kilian J., *Demokracja polska 1989-2003*, Warszawa 2003.

#### Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)- studia stacjonarne

|                                                          |                                                                                                        |    |
|----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi                 | Wykład                                                                                                 | 30 |
|                                                          | Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)                                                          | 30 |
|                                                          | Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym                                                      | 10 |
| liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi | Lektura w ramach przygotowania do zajęć                                                                | 10 |
|                                                          | Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu | 0  |

|                                                             |                                                                            |     |
|-------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-----|
|                                                             | Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat<br>(praca w grupie) | 10  |
|                                                             | Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia                                       | 10  |
| Ogółem bilans czasu pracy                                   |                                                                            | 100 |
| Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika |                                                                            | 4   |

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) **studia niestacjonarne**

|                                                             |                                                                                                        |     |
|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi                    | Wykład                                                                                                 | 35  |
|                                                             | Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)                                                          | 10  |
|                                                             | Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym                                                      | 10  |
| liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi    | Lektura w ramach przygotowania do zajęć                                                                | 10  |
|                                                             | Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu | 0   |
|                                                             | Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat<br>(praca w grupie)                             | 15  |
|                                                             | Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia                                                                   | 20  |
| Ogółem bilans czasu pracy                                   |                                                                                                        | 100 |
| Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika |                                                                                                        | 4   |